

**čs. odboj
za 2. světové války**

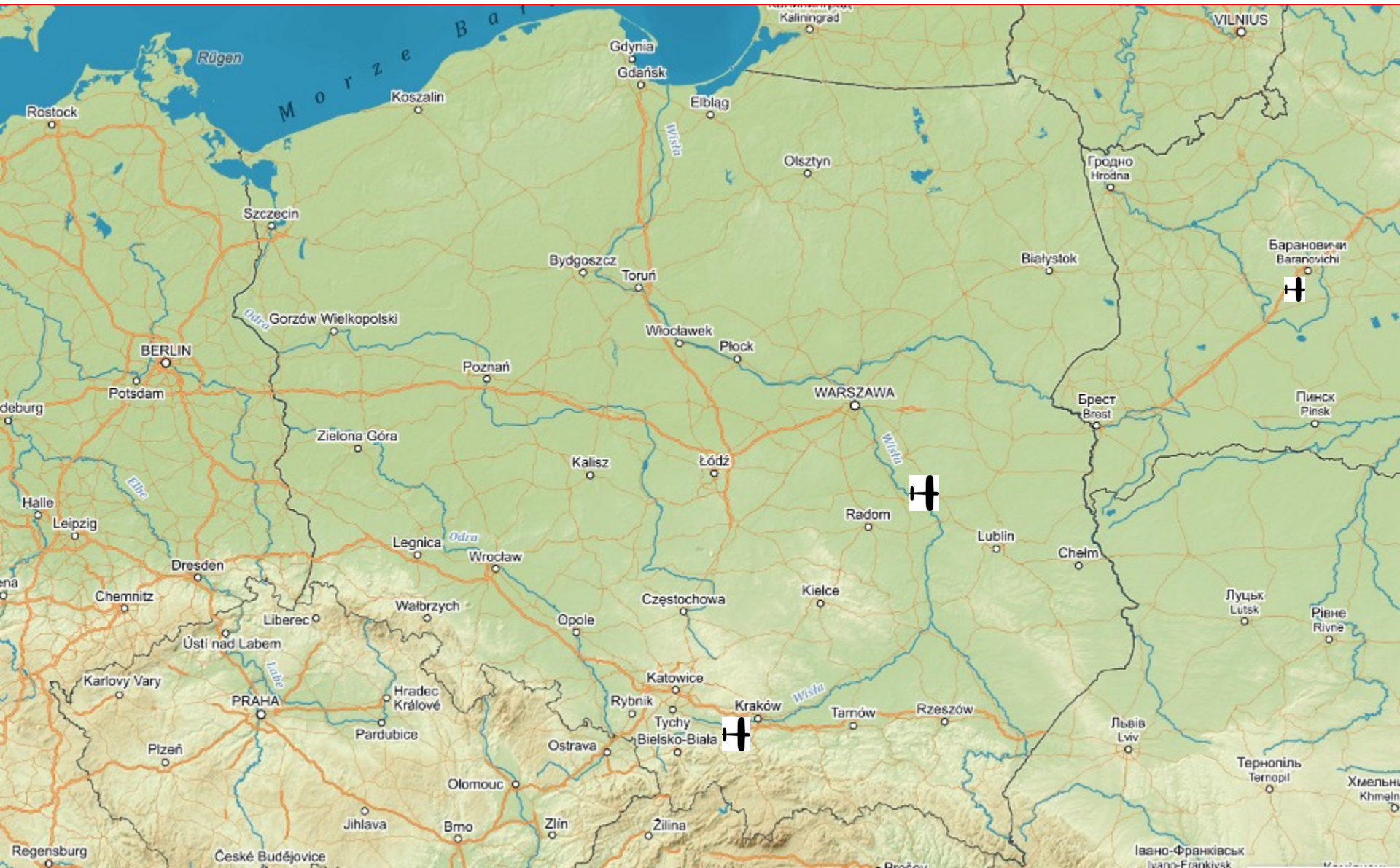

**Českoslovenští letci
v zahraničním odboji 1939 - 45**

Polsko
září 1939

Do začátku války odešlo do Polska téměř 700 letců, po jejím zahájení jich zde zůstalo téměř 200 ve 3 centrech:

- Lešno u Baranowicz
- Deblin
- Malé Bronovice

Naši letci byli pověřeni především průzkumnými úkoly a útoky na pozemní cíle

PZL 11

Fall Weiss

PWS 26

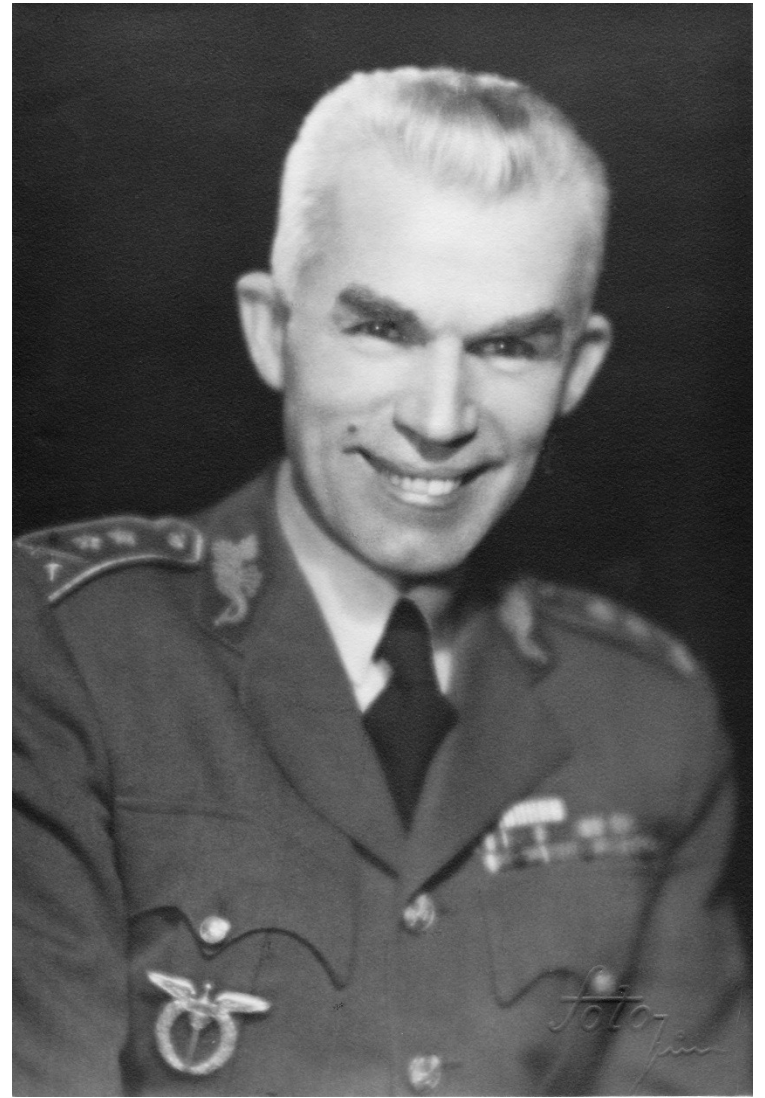
RWD 8

Francie

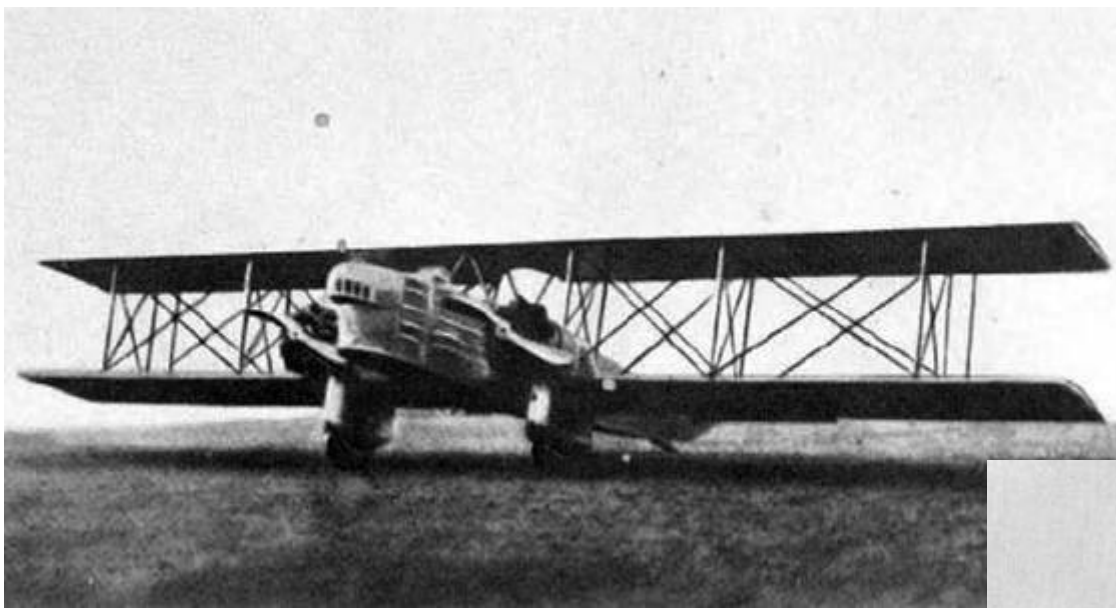
květen - červen 1940

- centrum v Agde, působnost na 18 základnách
- v březnu 1940 celkem 604 letců
- celkem 158 sestřelů, z toho 54 samostatně, 58 pilotů mělo aspoň 1 sestřel
- u bojových letek celkem 150 letců, zahynulo 27 letců (pilotů)

Sborový generál Alois Vicherek (Josef Slezák)

- velitel čs. letectva ve Francii a SSSR

LeO 20

Marcel Bloch MB 20 a 210

Potez 25

Morane Saulnier MS 230

Curtiss H 75

Dewoitine D 520

MS 406

Alois Vašátko

12 + 2 sestřely ve Francii

3 + 2 ve VB

Curtiss Hawk H-75C.1 A-1

*kapitán Alois Vašátko, nositel řádu Čestné legie, velitel roje, stíhací skupina GC I/5, 1. letka,
polní letiště Snippes, Francie, květen 1940*

Nejúspěšnějším československým stíhačem, létajícím v době francouzské kampaně na Curtissu H 75, byl bezesporu kapitán Alois Vašátko. Za své bojové úspěchy ve Francii byl dekorován nejvyšším francouzským vyznamenáním, řádem Čestné legie. Po pádu Francie se přes Afriku dostává do Anglie, kde stojí u zrodu 312. čs. stíhací perutě, která se svými Hurricany zasahuje do "Bitvy o Británii". Pro své vynikající velitelské a bojové zkušenosti je v květnu roku 1942 jmenován do funkce velitele stíhacího wingu (křídla) složeného ze všech tří čs. stíhacích perutí (310, 312, 313). Vznik takové jednotky byl vždy jeho snem. V čele čs. stíhacího wingu stál W/Cdr Alois Vašátko pouhých dvaapadesát dní. Zahynul 23. června 1942 při návratu z doprovodu bombardérů Boston, když celá skupina byla napadena shora Focke Wulfy 190. Vašátkův Spitfire se srazil s jedním z útočících Focke Wulfů 190. Tělo W/Cdr Aloise Vašátka nebylo nikdy nalezeno. Během války zničil celkem 12 letounů nepřítele jistě a 2 pravděpodobně.

František Peřina

11 + 2 sestřely ve Fr.

1 + 1 ve VB

Marcel Bloch M. B. 152C.1

*Sgt/Chef (rotný) Eduard Prchal, stíhací skupina GC I/8, 1. letka,
polní letiště Claye Souilly, Francie, červen 1940*

Patrně nejúspěšnějším československým stíhačem, létajícím v době francouzské kampaně na Blochu MB 152 byl rotný Eduard Prchal, bývalý obchodní pilot firmy Bat'a. Ve dnech 6. a 7. června 1940 se rotnému Eduardu Prchalovi podařilo na tomto stroji sestřelit tři letouny nepřítelů (Bf 109E, Do-17 a Hs-126). Do širšího podvědomí se Eduard Prchal dostal až v době působení u 511. dopravní perutě RAF, která dopravovala i význačné osobnosti v době války. Eduardu Prchalovi se stal málem osudný 4. červenec 1943, kdy krátce po startu z Gibraltaru havaroval se svým dopravním Liberátorem, který dopravoval polského exilového premiéra Władysława Sikorského s doprovodem. Eduard Prchal jako jediný havárii přežil. Během války sestřelil celkem šest letounů nepřítelů a zařadil se tím mezi letecká esa. Po válce se vrátil do role dopravního pilota u ČSA, kde pilotoval oblíbené Dakoty. 30. září 1950 odstartovala z Ruzyně Dakota OK-WAA, která dosti krkolomě přistála na rozmoklé louce nedaleko Kralup nad Vltavou. Zde čekali další cestující. Protože pilot Jan Kaucký nebyl schopen s letounem odstartovat, chopil se řízení Eduard Prchal. Po několika hodinách letu Dakota OK-WAA přistála na letišti Harwich v Anglii. Tak skončil další úlet z republiky po únoru 1948.

Velká Británie

srpen 1940 - srpen 1945

- 4 perutě (squadrony) a 1 letka (flight)
- 2500 příslušníků RAF (Royal Air Force), z toho 531 zahynulo
- přes 100 příslušnic WAAF (Women's Auxiliary Air Force), z toho 1 zahynula

Letecký maršál a divizní generál Karel Janoušek

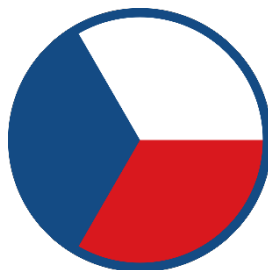
- generální inspektor čs. letectva ve Velké Británii

Cholmodeley

Exeter (Czechoslovak) Wing

Those who stood with us

A total of **2937** airmen took part:

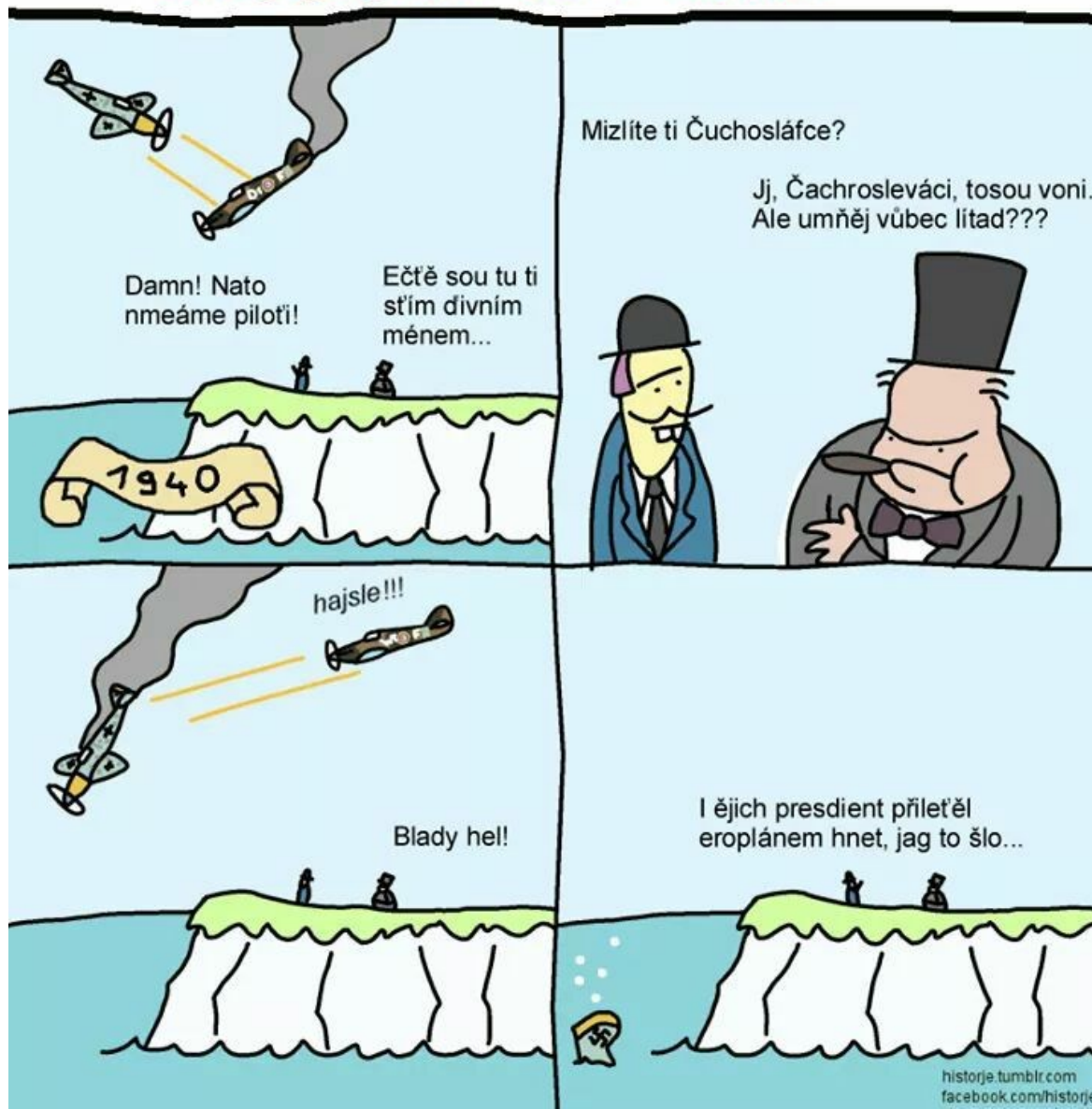

**“NEVER WAS SO MUCH
OWED BY SO MANY
TO SO FEW”**
THE PRIME MINISTER

OPRÁSKÍ SČESKÍ HISTORJE

JAK BOŮVALI OBŘI TÁNÍJI

Hawker Hurricane Mk.I

F/Lt Bohumír Fürst, 310. československá stíhací peruč, Velká Británie podzim 1940

Zřejmě nejúspěšnějším a nejznámějším Hurricane, které létaly u čs. stíhacích perutí (310, 312) v době slavné "Bitvy o Británii", byl stroj sériového čísla P 3143 s kódovým označením NN D. Tento stroj používalo během bitvy několik pilotů, ale právě Bohumíru Fürstovi se na něm podařilo sestřelit tři nepřátelské stroje. Stroj byl zničen 16. října 1940 při běžném cvičném letu pro poruchu. Zahynul Sgt. Chalupa, který z letounu vyskočil, ale padák se mu neotevřel.

Supermarine Spitfire Mk. V B

F/Lt Stanislav Fejfar, velitel B letky, 313. československá stíhací perut', letiště Fairlop, Velká Británie, květen 1942

Další z úspěšných československých stíhačů, který létal na Spitfiru Mk VB, během působení u 313. perutě. Zde působil od července 1941. Hlavní činností československých stíhačů toho období byl doprovod taktických bombardérů Douglas Boston při ofenzivních akcích nad územím okupované Belgie, Francie a Nizozemí (tzv. Zametání za kanálem). Stanislavu Fejfarovi se stal osudným 17. květen 1942, kdy se nevrátil z doprovodu Bostonů nad Boulogne ve Francii. Stal se cílem Josefa "Pips" Prillera, který ho sestřelil na svém Fw-190 A3, pojmenovaným Jutta. Během války Stanislav Fejfar sestřelil celkem šest letounů nepřítele jistě a dva pravděpodobně. Je také autorem autobiografické knihy "Deník stíhače".

Supermarine Spitfire HF. IX C.

F/Lt Oto Smik, velitel letky B, 312. československá stíhací perut', letiště North Weald, Velká Británie, srpen 1944

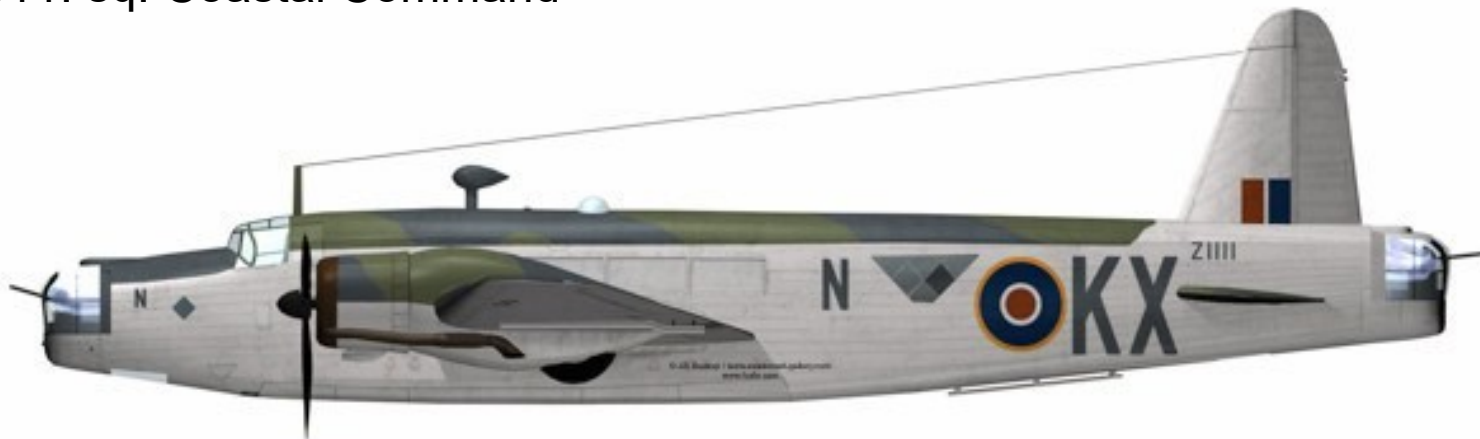

Jeden z nejúspěšnějších československých stíhačů, který létal na tomto stroji, během krátkého působení u 312. perutě. 3. září 1944 byl Oto Smik na tomto stroji sestřelen protiletadlovým dělostřelectvem nad okupovaným Nizozemím. Sedm týdnů se skrýval u místních odbojářů, než se dostal zpět do Anglie. Pro jeho vynikající bojové schopnosti a zkušenosti byl jmenován velitelem 127. britské stíhací perutě. Tato velitelská funkce se mu stala osudnou 28. listopadu 1944, kdy ho atakovalo opět protiletadlové dělostřelectvo. Havaroval v obci Ittersum (Nizozemí), kde zahynul. Během vzdušných bojů sestřelil Oto Smik celkem 10 nepřátelských letadel (z toho dva ve spolupráci) další dva sestřelil pravděpodobně a dále zničil tři bezpilotní střely V-1.

Vickers Wellington Mk Ia
311. sq. Bomber Command

Vickers Wellington
311. sq. Coastal Command

Victory "Midnight" Mk.IE KX - N (Z111) was operated by No. 717 Squadron from November 1941 until June 1943, having flown 23 raids and 19 anti-submarine patrols. It belonged to the top ten aircraft of the squadron. On March 2, 1942, Sgt Zelnick's crew brought the plane over Emden and during the raid it was damaged by a RF 110. It also took part in a 7,000 bomber raid on Bremen (this time with FV1 Halcyon's crew) on June 25, 1942. In September 1942 it was the squadron's first bomber to receive the "Distinguished Service Cross".

Consolidated Liberator GR Mk V a Mk VI

Potopení Alsteruferu

Po útoku na ponorku

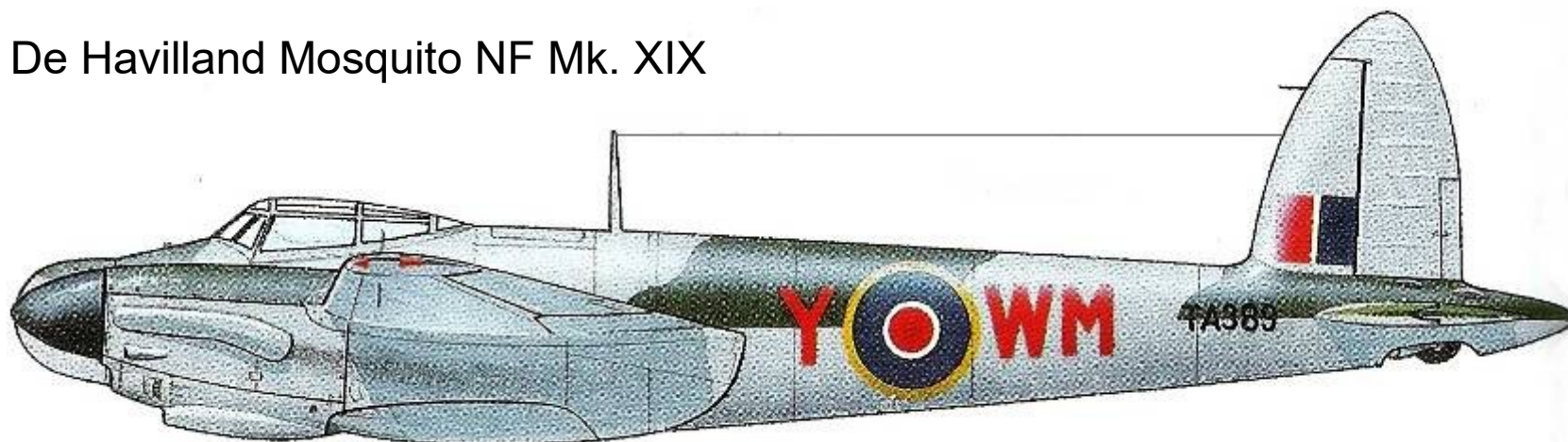
Bristol Beaufighter Mk. VI F

osádky F/O Karel Šeda, P/O Drahomír Hradský. 68. noční stíhací perut' RAF, letka B,
základna Coltishall, Velká Británie, únor 1944

Další jednotkou, kde působili českoslovenští letci byla 68. noční stíhací perut' RAF. Typickým letounem této jednotky byl až do jara 1944 dvoumotorový plnokrevník Bristol Beaufighter verzí Mk I a Mk VI. Jednou z úspěšných osádek na tomto letounu byla dvojice F/O Karel Šeda se svým radarovým operátorem P/O Drahomírem Hradským. A právě této dvojici se v časných ranních hodinách 4. února 1944 povedl husarský kousek ve formě sestřelení Junkersu Ju-188. Ten byl jediným letounem tohoto typu, sestřeleným u 68. perutě československými letci.

De Havilland Mosquito NF Mk. XIX

**čechoslováci
u cizích perutí**

1. squadron

Karel Kuttelwascher

nejlepší čs. letecké eso

2 + 1 sestřely ve Francii

18 sestřelů ve VB (z toho 15 v noci)

303. (Polish) squadron

Josef František

17 + 1 sestřel ve VB

Hawker Typhoon Mk.IB

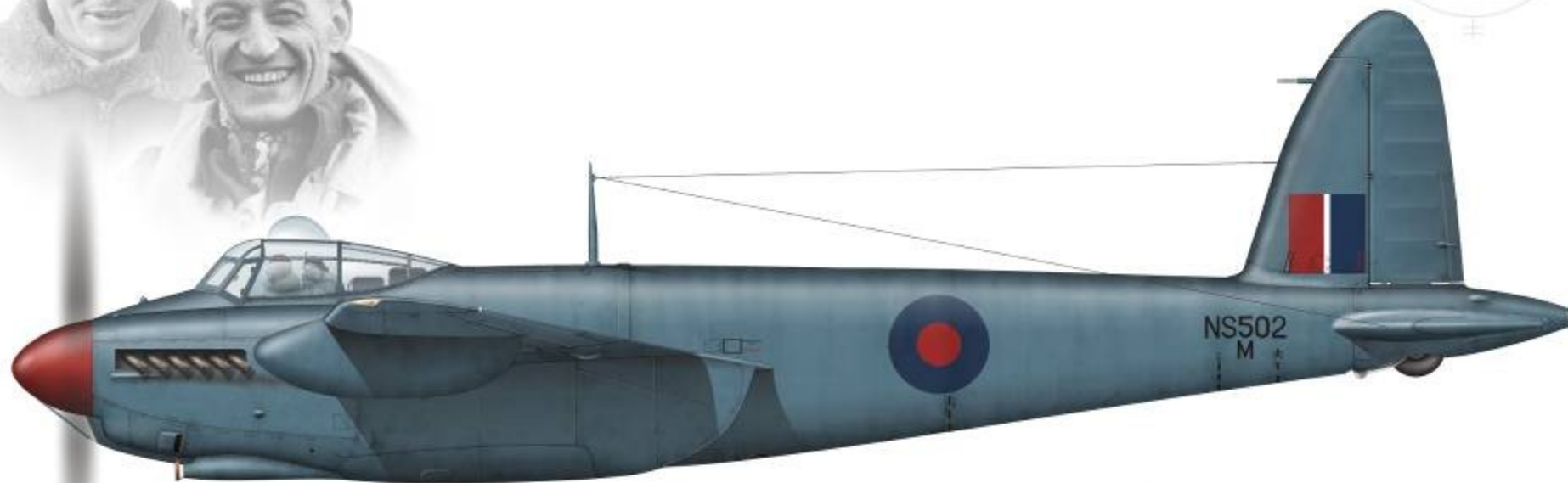
*S/Ldr Jiří Maňák, velitel 198. stíhací perutě RAF,
základna Manston v Kentu, Velká Británie, srpen 1943.*

Jedním ze tří Čechoslováků, kteří měli tu čest velet britské peruti, byl od května 1943 S/Ldr Jiří Maňák, kdy převzal velení 198. stíhací perutě RAF. Ta byla vyzbrojena těžkými stíhacími letouny Hawker Typhoon Mk. IB. Protože tyto letouny pro klasické stíhací úkoly nebyly ideální, plnily stále častěji úkoly bitevní proti pozemním cílům (vlaky, lodní doprava nepřitele). Pro Jiřího Maňáka se stal osudným jeho 273. bojový let 28. srpna 1943, kdy byl nad belgickým pobřežím zasažen nepřátelským flakem. V důsledku zadřeného motoru byl nucen nouzově přistát na moři asi pět kilometrů od pobřeží. Stal se jedním ze tří pilotů, kteří nouzově přistání s Typhoonem na moři přežili. Den na to byl ve své "dinghy" zajat. Zbytek války nuceně strávil v zajateckém táboře Stalag Luft III v Saganu. Do vlasti se vrátil 24. srpna 1945 se skupinou 12 Spitfirů I.F. Mk. IXE 312. čs. stíhací perutě.

De Havilland D.H. 98 Mosquito PR Mk. XVI

osádky: pilot F/Lt Jiří Kučera, navigátor F/Lt Oldřich Filip, 544. perut' RAF,
základna Benson, Velká Británie, únor 1945

Po ukončení operačních turnusů u čs. perutí se mnozí českoslovenští letci nesmířili s tím, že by nelétali dál. Mnozí z nich našli uplatnění u britských perutí. Ně jinak tomu bylo v případě stíhacího veterána 313. čs. stíhací perutě F/Lt Jiřího Kučery. Ten po ukončení kariéry stíhacího pilota nastoupil do kurzu pro vícemotorová letadla. Po jeho absolutoriu se koncem léta 1944 hlásil se svým navigátorem F/Lt Oldřichem Filipem u 544. fotoprůzkumné perutě RAF. Fotoprůzkumné lety se řadily mezi nejnebezpečnější. 544. perut' byla vyzbrojena asi vůbec nejlepším průzkumným letounem té doby, dřevěným zázrakem D.H. Mosquito PR XVI. Na stroji sériového čísla NS 502 vykonala osádka F/Lt Jiřího Kučery dva operační lety. Avšak nejznámější let tuto osádku čekal s Mosquitom sériového čísla RG 115 22. března 1945. Tehdy zřejmě za účelem fotografování chemických továren pracujících pro říši se Kučerovo Mosquito přiblížilo k jeho rodišti, Roudnici nad Labem. Byl to sice malý odklon od původní trasy, ale Jiří Kučera si neodpustil pohladit svým letounem památnou horu Říp. Po dlouhém letu osádka přistála na italské základně San Severino, která již byla v rukou spojenců. Během války jako stíhač sestřelil F/Lt Jiří Kučera celkem pět letounů nepřítele a tři poškodil. Tím se zařadil mezi esa. Jako fotoprůzkumník vykonal se svým navigátorem 46 dálkových letů v trvání 180 hodin. Poslední průzkumnou misi oba letci vykonali 30. března 1945.

Čechoslovačky u WAAF

Joy Turner - Kadečková

Edita Sedláková

Runnymede

SSSR

září 1944 - květen 1945

- květen 1944 – 128. peruť (21 letců)
- červen 1944 – 1. čs. stíhací letecký pluk – 1. čs. smíšená divize
- účast v SNP a Ostravské operaci

Lavočkin La - 5FN

1. československý stíhací pluk v SSSR, velitel 1. perutě nadporučík Josef Stehlík,
letišť Zolná, Slovensko, září 1944

Prvním vystoupením československých válečných letců na domácí půdě byla podpora bojovníkům povstání na Slovensku v době září a října 1944. Ihned po přeletu na Zolnau 17. září 1944 zahájil pluk bojovou činnost. Následující den provedla skupina osmi letounů hloubkový přepad letiště v Piešťanech, kde zničila více jak dvacet letounů nepřítele. A právě tuto skupinu vedl nadporučík Josef Stehlík. Během povstání se podařilo Josefu Stehlíkovi sestřelit bombardér Junkers Ju-88 a ve spolupráci s podporučíkem Pavlem Kocfeldou sestřelil 7. října 1944 střemhlavý Junkers Ju-87. Nadporučík Josef Stehlík byl opravdovým válečným veteránem. Bojoval nad Francií, Velkou Británií a západní Evropou, aby svou bojovou pout' zakončil na východní frontě. Během války v leteckých bojích sestřelil celkem deset letounů nepřítele jistě, tři pravděpodobně a jeden poškodil.

Josef Stehlík

6 + 1 sestřel ve Francii

2 + 2 sestřely ve VB

2 sestřely v SSSR

Městská část Brno-Chrlice srdečně zve na vzpomínkovou akci
u příležitosti 100 let od narození hrdiny II. odboje,
letce-stíhače, dopravního pilota

LEOPOLDA ŠROMA

1917-2017

Akce se uskuteční 9. září 2017
v zámeckém parku
a společenském sále zámku
(Centru sociálních služeb)
v Brně-Chrlicích

PROGRAM

- 12.00 otevření parku pro veřejnost
- 13.00 slavnostní zahájení – přivítání hostů, projevy, seznámení s programem atd.
- 13.30 odhalení pamětní desky u pomníku na Zámecké ulici

Na akci můžete vidět:

- maketu 1:1 spitfire s dobovým táborem RAF
- vojenská historická vozidla
- hudební doprovod kapela Baobab

- 14.00 otevření sálu pro veřejnost:

- výstava dobové letecké výstroje a dalších válečných artefaktů
- výstava věnovaná Leopoldu Šromovi
- promítání dokumentu o čs. perutích RAF
- dokument o SNP

plk. Leopold Šrom

*8. září 1917 Chrlice u Brna

† 11. října 1968 Ptice u Kladna

3 + 1 sestřel ve VB
5 + 1 v SSSR (SNP)

Iljušin Il - 2m3

*neznámé osádky, 3. československý bitevní pluk,
letišťe Poremba, Polsko, duben 1945*

60

Posledním bojovým vystoupením československých letců nad domácí půdou byla podpora pozemních jednotek při osvobození Ostravy v průběhu dubna 1945. Do leteckých bojů se tehdy zapojila skoro celá 1. čs. smíšená letecká divize v SSSR s 1. stíhacím a 3. bitevním plukem. Pomáhala tak ze vzduchu krýt pozemní jednotky 1. československé tankové brigády a dalších jednotek Rudé armády. Letecké boje 1. čs. smíšené letecké divize v "Ostravské operaci" trvaly od 14. dubna do 2. května 1945 a naši letci v ní uskutečnili celkem 559 letů.

Gen. Emil Boček

Plk. Petr Uruba

K TRVALÉ PAMÁTCE PŘÍSLUŠNÍKŮM ČESKOSLOVENSKÉHO LETECTVA V RAF
ZA 2. SVĚTOVÉ VÁLKY

BACHUREK SVATOPLUK PILOT 124. STÍHAČÍ PERUT RAF
• 7. 3. 1913 KROMĚŘÍŽ • 25. 4. 1942 KANÁL LA MANCHE

BACHUREK ZDENĚK PILOT 311. ČS. BOMBARDOVACÍ PERUT RAF
• 20. 4. 1913 KROMĚŘÍŽ • 8. 1. 2003 PRAHA

MIKULÍK MILOSLAV EUGEN PALUBNÍ STŘELEC 311. ČS. BOMBARDOVACÍ PERUT RAF
• 22. 1. 1914 KROMĚŘÍŽ • 23. 1. 1994 NORMICH, VELKÁ BRITÁNIE

ŠEVČÍK LADISLAV POZEMNÍ PERSONÁL (VE VÝCVIKU)
• 23. 3. 1923 KROMĚŘÍŽ • 16. 1. 2001 KROMĚŘÍŽ

VALACH KAREL PALUBNÍ STŘELEC 311. ČS. BOMBARDOVACÍ PERUT RAF
• 26. 1. 1918 KROMĚŘÍŽ • 23. 6. 1941 NIEUNE NIEDORF, HOLANDESKO

S ÚCTOU VĚHUJE RODNÉ MĚSTO KROMĚŘÍŽ

František Fajtl

4 sestřely
- létal ve VB i SSSR

- Létal jsem s Třistařínáckou
- Boje a návraty
- Podruhé doma
- Sestřelen
- Přítel mraků
- Generál nebe
- Hrdina století

LETCI - SPISOVATELÉ

Alois Šiška

- rodák z Lutopecen u Kroměříže
- létal u 311. bomb. perutě
- kniha memoárů KX-B neodpovídá

Richard Husman

(Filip Jánský)

- román Nebeští jezdci (zfilmováno)

Setkání reenactorů s herci a tvůrci filmu Nebeští jezdci 1.4.2017

